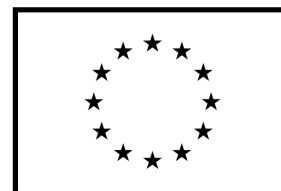

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Erika Martišová

Netradičné formy rozvoja environmentálneho poznania a cítenia detí II

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava

2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Erika Martišová

Kontakt na autora: Materská škola Hospodárska 7, 949 01 Nitra
mshospodarska@gmail.com

Názov OPS/OSO: Netradičné formy rozvoja environmentálneho poznania a cítenia detí II

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Gabriela Droppová, PhD.

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Prierezová téma, netradičné formy, kritické myslenie, zážitkové učenie, projektové vyučovanie

Anotácia

Vo svojej práci chcem nadviazať na svoju predchádzajúcu pedagogickú skúsenosť. Pokračujem v opise návodu, ako môžeme prierezovú tému environmentálna výchova netradičným spôsobom aplikovať do denných edukačných zložiek tak, aby boli deti autorom diania v jeho realizácii.

OBSAH

Úvod

1 Poznaj a chráň prírodu a živočíchy v nej

1.1 Námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku

2 Chcem dýchať čerstvý vzduch

2.1 Námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku

3 Poznaj a chráň dedičstvo starých rodičov, kultúra a pamiatky nášho mesta

3.1 Námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku

Záver

Zoznam príloh

ÚVOD

Cieľom mojej práce je opis aplikácie environmentálnej výchovy ako jednej z prierezových tém, do školského vzdelávacieho programu.

V koncepcii našej materskej školy máme vypracovaný interný ENVIRONPROJEKT. Zamerali sme svoju pozornosť na argumenty a východiská, ktoré sú nosnými motívmi procesu výučby, zamestnávajú celú osobnosť dieťaťa a dávajú priestor na bádateľskú činnosť nás i detí. Vo svojej práci pokračujem v predchádzajúcej osvedčenej pedagogickej skúsenosti, v ktorej som popísala a bližšie rozpracovala prvé tri kapitoly a to boli:

- I. Poznaj sám seba
- II. Životné prostredie v blízkom i vzdialenom okolí
- III. Voda a jej význam pre človeka

Ďalšie kapitoly, ktoré popíšem v práci sú pokračovaním nášho interného projektu:

- IV. Poznaj a chráň prírodu a živočíchy v nej
- V. Chceme dýchať čerstvý vzduch
- VI. Poznaj a chráň dedičstvo starých rodičov, kultúrne pamiatky nášho mesta

Hlavnou úlohou práce je prispieť k tomu, aby si učitelia, ale aj rodičia a široká verejnosť uvedomili, že prostredie, ktoré dieťa obklopuje, podstatným spôsobom ovplyvňuje kvalitu a najmä dynamiku rozvoja jeho osobnosti. Provokuje ho k aktivite, ponúka uspokojenie jeho zvedavosti, túžby po poznaní nového, neznámeho, opätovné vyskúšanie si toho, čo mu je známe a zaujíma ho a priťahuje jeho zmysly. Je potrebné vytvoriť nové vzory správania sa jednotlivcov, skupín a spoločností k prírodnému prostrediu. Chceme poskytnúť deťom možnosť získať vedomosti, hodnoty a schopnosti potrebné pre ochranu životného prostredia.

Environmentálna výchova, ktorá sa uskutočňuje v materskej škole, poskytuje priestor a neohraničené možnosti na vytváranie základov zodpovedného vzťahu človeka k životnému prostrediu.

Pri realizácii environmentálnej výchovy v materskej škole sa dieťa v rámci svojich vekových a individuálnych zvláštností oboznamuje s podstatou ekologických zákonitostí, rozvíja si estetické cítenie a formuje humánny a morálny vzťah k ochrane a tvorbe životného prostredia. V rámci environmentálnej výchovy dieťa získava vedomosti, zručnosti a návyky, formuje sa jeho hodnotová orientácia, postoje, správanie.

Verím, že svojou prácou aspoň malou mierou prispem k úspešnému zapracovaniu environmentálnej výchovy do školských vzdelávacích programov, a aby sa možnosti jej uplatnenia systematicky plánovali a spájali so životom.

1 POZNAJ A CHRÁŇ PRÍRODU A ŽIVOČÍCHY V NEJ

VYTÝČENÉ CIELE K ČIASTKOVÉMU OKRUHU:

- počúvanie príbehu „Doktor Príroda“
- pozorovať kačky na rieke počas celého roka
- starať sa o živý kútik akvárium /umývať kamienky, kŕmiť rybky/
- zúčastniť sa Dňa Zeme v mestskom parku
- pozorovať hmyz a život pod nohami
- oboznámiť sa s chránenými rastlinami a bylinkami- projekt Bylinky pre zdravie
- zúčastniť sa na exkurzii na SPVŠ /zvieratá, plody jesene, tekvicová slávnosť/

1.1 Poznaj a chráň prírodu a živočíchy v nej /námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku/

Edukačná aktivita: Steblo trávy

Edukačná úloha: Citlivo vnímať krásu prírody a jej jedinečnosť, dramatickým pohybom vyjadriť krátky príbeh, vyjadriť svoje pocity / SEO, Príroda/

Aktivita je zaujímavá svojou zážitkovou formou: Predstavte si, že ste steblo trávy, ktoré sa chce na jar dostať von zo zeme. Len teraz sa zobudilo a na zemi je ešte sneh. Čo si myslí? Sneh sa roztopil a stebielko vystrčilo svoju hlavičku. Obzerá sa a zistí, že je jediné. Ako sa cíti?

Deti pohybom znázorňujú celý príbeh. Hovoria o svojich pocitoch.

Edukačná aktivita: Život pod nohami

Edukačná úloha: Stimulovať detskú zvedavosť pri bádání a objavovaní prírodného prostredia. Poznať, rozlíšiť na základe priameho, alebo sprostredkovaného pozorovania hmyz.

Činnosti: objavovanie, zisťovanie, overovanie, pozorovanie

Pomôcky: lupy, pozorovateľne, pinzety, paličky

Postup: každé dieťa si ohraničí paličkami malé okienko – okno do sveta prírody. Pohodne si k nemu sadne, ľahne a pozoruje v okienku všetky živé tvory.

Obr. č.1 Výlet do lesoparku 2011, Martišová E

Edukačná aktivita: Spoznaj život včielky Elky.

Edukačná úloha: poznať, rozlíšiť na základe priameho, alebo sprostredkovaného pozorovania hmyz.

Vzbudenie záujmu: Zatúlaná včielka.

„Neviete prosím, ako by som sa dostala domov?“ /pýta sa včielka, ktorú mám v pozorovateľničke, ktorú deti nevidia/

Obzerám sa. „Kto to volá, ukáž sa?“

„Tu som v poháriku, volám sa včielka Elka“

„Už ťa vidím, čo tu robíš? Veď si mala byť doma“

„Viem, viem“ vraví včielka,“ ale ešte som nemala sosáčik plný šťavy a zotmelo sa a nevedela som nájsť svoj domček“

„Vidíš, v tomto ti neporadím, lebo neviem, v akom domčeku bývaš!“

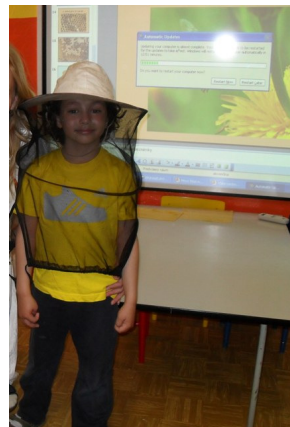
„Deti, vy neviete, v akom domčeku včielky bývajú?“

Rozprávam sa s deťmi o domčeku, v ktorom včielka býva. Dohodneme sa, že keď pôjdeme von, včielke pomôžeme a nájdeme úl /úle sú v blízkosti našej MŠ, alebo môžeme včielke pomôcť tak, že ju vonku vypustíme a keďže je svetlo, Elka určite domček nájde/

Včelu, ktorá je v pozorovacom poháriku s deťmi pozorujeme / farbu, tvar, časti tela/, počúvame, aké zvuky včielka vydáva, napodobňujeme bzukot.

S deťmi sa začnem rozprávať o živote včiel. Rozhovor navodím krátkou prezentáciou. Prezentácia Včela medonosná, príloha 1

Cieľom tejto aktivity, je čo najzaujímavejším spôsobom deti uviesť do života včely. Deti majú možnosť vidieť a vyskúšať si oblečenie včelára, zoznámia sa s včelím plástom a ochutnávajú včelí med.

Obr.č.2;3 Zážitkové vyučovania 2011, Pospíšilová N.

Pre deti mám pripravené pracovné listy, na základe ktorých si zopakujeme získané informácie. /Pracovný list Včelie povolania, pracovný list Včelia schovávačka/

Edukačná aktivita: Život v lese.

Edukačná úloha: citlivo vnímať krásu prírody jej čaro a jedinečnosť

Zdroje výtvarných inšpirácií /výtvarný materiál/:

1. Prírodné materiály (šišky, kamienky, konáriky, žalude, gaštany, listy, piesok, hlinu, rôzne plody)
2. Obrázky zo života v lese (staré časopisy a kalendáre)
3. Látky, textílie (rôznorodých povrchov, dezénov, štruktúr)
4. Odpadový materiál (tetra pack, fľašky, obaly od syrov, jogurtov, igelitové vrecká, kotúľky od toaletného papiera, noviny, ústrižky farebného papiera, pozlátka, plastové košíčky z bonboniér atď.)
5. Výtvarné artefakty umelcov, ktorí maľovali žáner lesa.

Úvodné cvičenia:

1. Všetci si sadneme do kruhu a položíme prvú otázku. **Čo všetko sa nachádza v lese?** Pokúsím sa, aby každé jedno dieťa povedalo aspoň jednu súčasť lesa, v poradí ako ide kruh. Nakreslíme si obrázkovú pojmovú mapu z uvedených súčastí (stromy, kríky, kvety, huby, zvieratá, hniezda atď.)
2. Zaviažem deťom oči a nechávam ich poznávať materiály zozbierané z prírody (šišky, kamienky, konáriky, žalude, gaštany, listy, piesok, hlinu, rôzne plody a semená). / vychádzka z predchádzajúceho dňa/
3. So zaviazanými očami nechám deťom hmatom skúmať textílie rôzneho povrchu a dezénu, ich úlohou má byť popísať pocity, ktoré pri dotyku s textíliou majú a pokúsiť sa predstaviť si aké zvieratko, má podobný povrch tela, aké zvieratko by mohla daná textília predstavovať.
4. Dramatizácia života zvierat: Domček kto v tebe býva: deti vytvoria skupinky- domčeky. Každá skupina sa dohodne aké zvieratko býva v ich domčeku /spolupráca v skupine/. Chodím okolo domčekov a pýtam sa: Domček, domček kto v tebe býva? Deti spoločne pohybom napodobňujú zvieratko, ktoré býva v ich domčeku. Ostatné deti hádajú.
Obmena: Zmením sa na kúzelníka s čarovnou paličkou: kúzlim, kúzlim čarujem a vidím deti, ktoré sa premenili na hada / zajaca, medveďa.../ Deti pohybom napodobňujú zvieratko, ktoré som vykúzliła.
5. Relaxačné cvičenie „Život stromu“. Pomocou hudby a rozprávania deťom rozprávam príbeh stromu, ktorý bol najskôr maličké semienko v zemi, ktoré slniečko svojimi lúčmi zohrievalo.

Semienku bolo tak príjemne a teplučko, že začalo klíčiť. Vyrástla mu stonka a prvý lístok, ktorý rástol a rástol a vyrástol na veľký strom. Strom sa svojimi konármi dotýka oblohy, vietor mu fúka do lístkov a vtáci si v jeho korune robia hniezda.

V rámci témy Život v lese som uviedla niekoľko možností, ktoré môžu slúžiť ako motivácia a stimulácia predstavivosti, aby si deti uvedenú tému vedeli dostatočne vybaviť (prežiť), pričom uvedené cvičenia sa môžu navzájom kombinovať a po ich realizácii je možné nadviazať konkrétnou výtvarnou činnosťou, ktorou môže byť napríklad:

Koža stromov: S deťmi sa vyberiem na vychádzku do parku tak, aby mali k dispozícii stromy. My realizujeme poldennú vychádzku do Zoborského lesoparku.

Deti si kôru stromu poriadne prehliadnu, potom ohmatajú a napokon s pomocou tenkého papiera a suchého pastelu technikou frotáže zosnímajú povrch rôznych stromov (práci so stromom, môže predchádzať zoznámenie sa so stromom, objatie, skamarátenie sa so stromom.

Z prírodných materiálov najlepšie semienka, konáriky, seno vytvoríme profil ľudskej tváre. Práca môže mať podobu menšieho formátu pre každé dieťa zvlášť a bude sa lepiť ako asambláž, alebo deťom nechám priestor na zemi a použijeme aj väčšie materiály ako šišky, vetvičky, drevka a profil tváre iba naaranžujeme, v tom prípade môže mať väčší rozmer.

Zvieracie kožušok: Využitím kamienkov alebo tiež vrchnáčikov z fliaš na koberci (papieri) vytvoríme obrisy zvierat a potom ich podľa typu zvierat a vyplníme patričnou textíliou, ktorá sa podobá svojimi vlastnosťami srsti zvierat (je možné doplniť dramatisáciou života zvierat)

„Domostrom“: Deti si vytvoria veľký strom, pripravím im kartónovú šablónu stromu, ktorú oni domalujú dolepia farebnými papiermi (krepový papier, kúsok látok) listy, kvety, konáriky. A potom zo starých časopisov a kalendárov vystrihnú rôznorodé zvieratká, ktoré budú na strome, pod stromom bývať a dolepia ich na kartónový strom.

Spoločná asambláž „Ako vidíme les“ na väčší formát si deti urobia jednoduchú podmalbu lesa (stromy trávu, kríky), pomocou prírodných materiálov, ktoré sme nazbierali v prírode dotvoria les tak, že nalepia piesok, hlinu, konáriky, šišky.

Poznámka, ak chcem s deťmi vytvoriť bohatú asambláž, materiály nemusíme lepiť, ale ich jednoducho iba naaranžujeme na podkladovú maľbu.

Ak nadviažeme na pocity z textílií, môžeme s deťmi urobiť koláž „Zvieratká z lesa“, zvieratá si nakreslíme alebo namaľujeme a potom časti ich tela oblepíme kúskami textílií.

Poznámka: všetky výtvarné aktivity by na záver mali mať vyhradené čas a priestor pre spoločné zamyslenie sa nad tým, čo sme vytvorili, ako sme to vytvorili a prečo sme to takto vytvorili. Deti dám dostatok priestoru na to, aby vysvetlili svoje postupy a dôvody.

Foto č.2, č.3: Pospíšilová N., 2010, spoločná asambláž

Foto č.4: Opršalová M., 2011, práca v skupinkách, Domostrom

Edukačná aktivita: Listové pexeso.

Pomôcky: vylisované listy, výkresy alebo kartón, lepidlo

Listy ktoré si deti prinášajú do materskej školy vylisujeme medzi novinovým papierom. Vyberieme dvojice listov jedného druhu približne rovnakej veľkosti a prilepíme ich na rovnaké štvorce papiera a vytvoríme listové pexeso. Takúto pomôcku môžu deti využiť kedykoľvek vo svojich hrách. Pexeso som zalaminovala.

Edukačná aktivita: Naháňačka so záchranou

Výkonový štandard: pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými prekážkami (PMO, Príroda)

Zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch (SEO, Príroda)

Oblíbené naháňačky detí osviežime novým pravidlom. V parku si ukážeme niekoľko stromov a pomenujeme ich. Učiteľka pošepká deťom názov stromu, ktorý ich pred „naháňačom“ zachráni. Deti sa snažia strom čo najskôr objaviť a dotknúť sa ho a tak hľadať záchranu.

Na upokojenie si každé dieťa nájde „svoj“ strom, pritisne sa ku kmeňu a so zavretými očami počúva tlkot srdca stromu, šum konárov. Potom si vzájomne o svojich pocitoch rozprávajú.

Edukačná aktivita: Filipove dobrodružstvá

Výkonový štandard:

- čítanie na pokračovanie

Hlavný Filipov príbeh: Filip a jeho kamaráti Katka, Tomáš a Doktor Príroda s deťmi letia do Krajiny zdravia. Tam stretávajú rôzne zvieratká, ktoré vedie o zdraví svoje: bocian Klap - poukazuje na nutnosť pobytu na čerstvom vzduchu, jašterička Evelínka sa nadchýna slniečkom kvôli aktivovaniu vitamínu D, ale tiež varuje pred nadmerným slnením. Slon Herkul vyzdvihuje rannú sprchu a čistotu pórov v koži. Klokan Zambi sa teší z prospešného pohybu, ktorý spevňuje svaly a zásobuje kyslíkom všetky bunky v tele. Medveď Dudo vysvetľuje nutnosť dostatočného pitného režimu pre obličky. Opička Gobi si pochutnáva na čerstvom ovocí a zelenine a zdôrazňuje nutnosť každodenného dodávania vitamínov. Zajačik Chrumkáčik vysvetľuje, aká je dôležitá striednosť v jedení. Upozorňuje na prestávky v jedení. Svišť Piskáčik hovorí o nutnosti kvalitného spánku, ktorým sa telo zbavuje únavy a vyrába si dôležitý rastový hormón. Delfín Delfi hovorí o priateľstve, láske a dôvere. Našlo sa tam i zatúlané prasiatko Žrútik, ktoré sa nemá dobre: trpí na prejedanie, nedodržiava striednosť v jedení.

Naša Zem - Modrá starenka je veľmi chorá. Filip so svojimi priateľmi ju chce uzdraviť, čo sa mu napokon s pomocou priateľov podarí a vyslobodí aj Sama I., kráľa krajiny Zdravia.

V príbehu deti spoznávajú prírodu a jej obyvateľov. Uvedomujú si potrebu jej ochrany,

hodnotu čistej pramenitej vody a čerstvého vzduchu. Deti sa čítaním na pokračovanie prirodzene učia vážiť si prírodu a mať ju rád.

Ako Filip zachraňoval „Modrú stareнку- Zem“

Filip chce s kamarátmi dýchať čerstvý vzduch.

Projekt: **Bylinky pre zdravie** umožňuje deťom priame pozorovanie a spracovávanie bylín. Prehlbuje ich zmysly, rozširuje poznatky o význame životného prostredia pre človeka a význame zdravia pre človeka a ľudské telo.

Projekt uskutočňujeme hlavne počas týždňa v škole prírode priamym pozorovaním, zbieraním bylín v prírode. Poskytuje veľa podnetov pre pohybový rozvoj, výtvarný a hudobný prejav. S deťmi zbierame bylinky, čítame si o nich v atlase, hľadáme názvy a podobnosť v atlase liečivých rastlín.

Učíme sa rastliny sušiť a uskladňovať. Vysušené rastlinky si zoberieme do materskej školy a v zimných mesiacoch si varíme voňavé čaje, ktorými deti ponúknu aj svojich rodičov na spoločných posedeniach.

Prezentácia Liečivé rastliny / príloha 3/

Pohybová hra: Na včielku a bylinky.

Vyčítankou si deti spomedzi seba vyvolia včielku a určia, kto začne hru. Okrem včielky si každé dieťa vyberie názov bylinky, ktorou bude. Kvietok prvý v poradí začne:

Letela včelička z kvietka na kvietok a sadla si (napr.) na podbeľ.

Včielka zatiaľ beží k podbeľu, ale ten kričí:

Nie sem!

Včielka: A kde?

Podbeľ: Na púpavu.

Včielka beží k púpave, ale púpava kričí:

Nie sem!

Včielka: A kde?

Púpava: Na žihľavu.

A tak sa hra opakuje. Úlohou včielky je obsadiť kvietok, ktorý sa vo vyvolávaní akokoľvek pomýli.

Pomýlený kvietok sa stáva včielkou a hra sa opäť začína.

2 CHCEM DÝCHAŤ ČERSTVÝ VZDUCH

VYTÝČENÉ CIELE K ČIASTKOVÉMU OKRUHU:

- získavať empirické poznatky o znečisťovaní ovzdušia, vychádzka ku križovatke, ako sa znečisťuje ovzdušie, poznať škodlivosť výfukových plynov na prírodu
- pozorovať kvety, trávnaté porasty – pri ceste a porovnať ju v lesnom prostredí, porovnávanie aký vzduch sa nám lepšie dýcha
- ½ denný výlet na Zobor – Svoradov prameň, lesopark Zobor
- prečo je les zdrojom kyslíka
- prečo je obnova lesa nevyhnutná
- pokusy a kúzla so vzduchom
- čítať príbeh Filip a jeho kamaráti

2.1 Chcem dýchať čerstvý vzduch /námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku/

Edukačná aktivita: **Smutné zvieratká.**

Výkonový štandard: Prezentovanie svojich postojov a hodnôt prostredníctvom príbehu, podporovanie utvárania environmentálneho cítenia a prvotných ochranárskych postojov

Pomôcky: kulisy stromov, maňušky- medveď, zajac, vtáčik, cigarety, autá, drevo- ohnisko

Vzbudenie záujmu: Porada /krátke divadielko/

„Zavčas rána konala sa veľká porada“ – učiteľka

„Čo len robiť dá sa, keď v našom lesíku, stále, stále dymí sa“ – sťažujú sa zvieratká

„Čo s tým asi spravíme dnes, keď nám ľudia ničia les a vôbec nemyslia na zvieratká?“

„V tom medveď Jurko navrhol „- učiteľka

„Kto by nám so všetkým pomohol? –medveď

„A zajko uško vyrieši to skrátka“ –učiteľka

„Zabehnem deťom do školičky“ –zajačík

„A míňal stromy, míňal kríčky, bežal on veru celú noc.

Bolia ho nôžky a predsa beží a nad ránom už v škôlke leží a prosí deti o pomoc!“ –učiteľka

Pomôžeme deti zvieratkám milým a to, čo ľudia zašpinili, dáme do poriadku ešte dnes, už nebude smrdieť celý les!“

Metodický postup: deti motivujem prostredníctvom podnetných otázok k rozhovoru:

- prečo boli podľa teba zvieratká smutné
- prečo les smrdel
- ako sa cítili zvieratká v takom lese
- ako vám bolo, keď ste počuli, že zvieratká sú smutné
- ako môžeme zvieratkám pomôcť

Transformovaním poznatkov, spôsobilostí, činností a činov na základe mentálnych predstáv detí prevezmeme rolu pomocníkov zvieratkám.

Deti navrhujú, ako by mal les vyzerat', čo by tam nemalo byť to čo vidia, plánujú a zvažujú činnosti, ktoré budú vykonávať.

Spoločne vyčistíme les od cigariet, áut a ohnísk. Majú možnosť vo vzájomnom rozhovore na vyjadrenie sa toho, čo chápu, čo dokážu urobiť samé alebo so svojimi rodičmi.

Spoločne si vypracujeme pracovný list o ovzduší. /Pracovný list č.4 Chceme dýchať čistý vzduch, príloha 8/

Edukačná aktivita: Prečo rastliny, zvieratá a ľudia potrebujú vzduch.

Výkonový štandard: pokusy, experimentovanie

Metodický postup: experimentovanie

- polož si ruku na hrud' a môžeš cítiť ako dýchaš
- dá sa bez vzduchu žiť? Skús si zapchať nos
- vidíme vzduch?
- niekedy cítime ako sa vzduch hýbe, kedy? Ako sa to volá?
- nakresli dva stromy- bez vetra, s vetrom – ako sa líšia obrázky? Vidíme na obrázku veterný deň?
- ako využívame vzduch?
- načo potrebuješ vzduch ty?
- načo potrebujú vzduch rastliny
- ako vzniká vzduch
- prečo sa nám lepšie dýcha v lese ako v meste
- poskladaj si lietadielko

Pracovný list Les, príloha 9, pracovný list Strom. Príloha 10

3 POZNAJ A CHRÁŇ DEDIČSTVO STARÝCH RODIČOV, KULTÚRNE PAMIATKY NÁŠHO MESTA

VYTÝČENÉ CIELE K ČIASTKOVÉMU OKRUHU:

- poznávať hodnoty kultúrneho dedičstva, rozhovor, prezeranie obrazov, materiálu o našich predkoch, návšteva Slovenského poľnohospodárskeho múzea na Agrokomplexe
- ½ denná poznávacia jazda vláčikom – Nitriansky expres po Nitre, poznať Nitru starobylú aj modernú
- navštíviť fašiangový jarmok na námestí
- zaradiť medzi krátke čítané príbehy povesť o Kráľovi Svätoplukovi, čítanie slovenských národných rozprávok
- zrealizovať „Deň slovenskej kuchyne“, ochutnať tradičné slovenské jedlo – bryndzové halušky, oboznámiť deti s typickými slovenskými jedlami
- poznať kultúrne zvyky a ich podstatu – Vianoce, Veľká noc, Fašiangy, príprava programu, posedenie, zábava k daným tradíciám

3.2 Poznaj a chráň dedičstvo starých rodičov, kultúrne pamiatky nášho mesta /námety, aktivity a edukačné hry k obsahovému celku/

Edukačná aktivita: Toto je moje mesto.

Obsahový štandard: na základe porozumenia, chápania a poznania objavovať zaujímavosti svojho mesta

Pomôcky: obrázkový materiál, mapa, knihy o meste

Východiská:

- v meste je veľa ulíc
- v meste sú sídliská
- v meste sú významné budovy
- je tu veľa obchodných centier
- máme tu hrad

Problém:

- prečo sa nám v Nitre dobre býva
- čo sa nám v Nitre páči

S deťmi vediem dialóg o meste, rozprávame sa o symbole mesta, o tom kto je primátor, čo je mestský úrad.

Pracujeme s mapou mesta a jej symbolmi.

Edukačná aktivita: Stratil/a som sa.

Edukačná úloha: podporovať kritické myslenie pri zdôvodňovaní významu adresy bydliska, rozvíjať komunikačné kompetencie a plynulého vyjadrovania

Navodenie situácie: Stratená Marienka.

Pomôcky: maňuška, kľbko špagátu, veľké kocky a stavebnice, propagačné časopisy mesta
Východiská:

Situačný rozhovor, diskusia.

Rozprávame sa čo je to adresa, aké názvy ulíc poznáme, v ktorom meste bývame, aké mestá ešte poznáme.

Zo stavebníc a kociek postavíme mesto, vystrihneme z časopisov známe budovy, ktoré potom priradíme k stavbám. Špagát nám posluží na vytvorenie ulíc v meste. Spoločnou diskusiou riešime problém straty našej kamarátky Marienky. V situačných rozhovoroch sa naučíme čo máme robiť, keď sa niekde stratíme, hľadáme spoločne možné riešenia.

Edukačná hra: Cesta z materskej školy domov.

Edukačná úloha: Vedieť sa orientovať v blízkom i vzdialenom okolí.

Edukačný materiál: maňuška, interaktívna tabuľa, obrázky

Edukačná činnosť: s deťmi sedím v kruhu a rozprávame sa, či poznajú svoje cestu zo škôlky domov

Vedím situačný rozhovor, deti zakresľujú na interaktívnej tabuľe svoje cestičky zo škôlky domov, porovnávajú, kto má najdlhšiu a kto najkratšiu cestičku.

Edukačná hra: Aké mesto by som chcel.

Edukačná úloha: rozvoj komunikačných schopností, vnímavosti a fantázie

Edukačný materiál: veľké kusy papiera, farbičky, časopisy, kocky skladačky

Edukačná činnosť: Deti pracujú v skupinách, nakreslia si na papier svoje mesto / veľký, kruh, štvorec alebo iný tvar/ a podľa fantázie si mesto dotvárajú tak, ako si ho predstavujú. Môžu dokladať aj kocky, hračky, rôzne predmety, dokresľovať mesto a okolie.

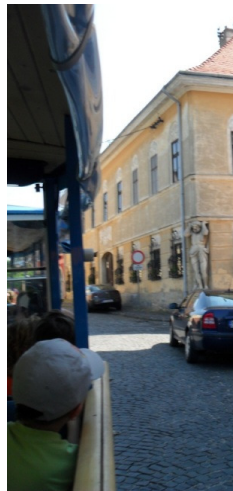
Činnosť pokračuje spoločným prezentovaním prác a rozhovorom o meste.

Deti rozprávajú ako by sa ich mesto volalo, čo je na ňom zaujímavé, čo sa im tam páči a čo nie.

Edukačná aktivita: Cestujeme vláčikom.

Edukačná úloha: Vedieť sa zorientovať vo svojom meste, na základe spoluprežívania si vytvárať citový vzťah k svojmu mestu.

Každý rok pri realizácii projektu Pozri toto je moje mesto, organizujeme výlet Nitrianskym vláčikom. Spoznávame architektúru starého a nového mesta, dôležité pamiatky a budovy, zoznamujeme sa s kultúrnym dedičstvom našich predkov návštevou Vlastivedného múzea na Agrokomplexe.

Obr.2;3 Výlet vláčikom- spoznávame pamätihodnosti mesta 2010, Pospíšilová P.

Edukačná aktivita: Kde bolo, tam bolo.

Edukačná úloha: Vedieť zreprodukovať krátky príbeh.

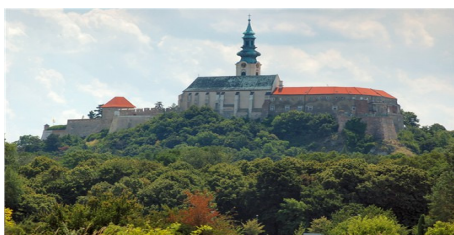
Edukačná činnosť: Čítanie povesti o kráľovi Svätoplukovi – Povesť O troch prútoch.

Vychádzam z doterajších nadobudnutých poznatkov detí.

- v našom meste je hrad
- kto tam teraz žije
- čo všetko sme na hrade videli
- kto na hrade žil kedysi

Získavanie nových poznatkov:

- čítam povesť o hrade /vysvetlím čo je povesť- krátka rozprávka v ktorej sa opisuje nejaká udalosť, ktorá sa niekedy stala/
- rozhovor o kráľovi, ktorý na Nitrianskom hrade žil – obrázkový materiál
- demonštratívna ukážka troch prútov, zážitkové učenie, experimentovanie
- pracovný list Moje mesto ,pracovný list, príloha 7 Hrad, zámok, príloha 6
- vychádzka, kreslenie náčrtku hradu priamym pozorovaním

Obr. č.6 Kreslíme v prírode priamym pozorovaním Nitriansky hrad 2010, Martišová E.

Povesť O troch prútoch

Kráľ Svätopluk mal troch synov, ktorí sa neustále medzi sebou škriepili, kto bude vládnuť v krajine po smrti otca. Bývalo zvykom, že vladárom sa stal vždy najstarší syn. Synovia kráľa Svätopluka však chceli vládnuť všetci.

Keď kráľ ležal na smrteľnej posteli, dal si ešte naposledy zavolať svojich synov. Povesť hovorí, že im prikázal priniesť tri prúty. Otec podal viazaničku prútov najstaršiemu synovi a povedal mu, aby ju zlomil. Ten sa pokúšal, ale viazanicu prútov sa mu zlomiť nepodarilo. Potom podal kráľ viazanicu strednému synovi, ani jemu sa to však nepodarilo. Dokonca ani najmladší nemal dost' síl, aby prúty zlomil. Potom starý kráľ zobral viazanicu a prúty rozdelil. Každému synovi dal jeden. Synovia teraz poľahky prúty polámali. Vtedy im otec podľa povesti povedal: „Synovia moji, ak budete žiť svorne a vzájomne si budete pomáhať, budete silní a nijaký nepriateľ vás nepremôže. Tak, ako ste ani vy nemohli zlomiť tie tri prúty, keď boli zviazané spolu. Ak však budete nesvorní, budete sa hádať a ríšu si podelíte na kúsky, nepriateľ vás poľahky ako ten prút premôže a vy zahyniete.“

Bratia sa po týchto múdrych slovách zmierili a kráľ Svätopluk odovzdal moc nad Veľkomoravskou ríšou do rúk najstaršieho syna.

Demonštratívny obrázok, zdroj internet

ZÁVER

Veľa problémov v súčasnom životnom prostredí si ľudia vytvárajú sami svojou ľahostajnosťou, pohodlnosťou, sebeckým vzťahom k prírode i k druhým ľuďom. Riešenie problémov životného prostredia závisí na postojoch ľudí k danej problematike a na spôsobe ich života.

Výchova v rodine má rozhodujúci vplyv na vytváranie postojov človeka k životnému prostrediu. Dieťa si základné postoje neformuje len v rodine, ale do rodiny prináša informácie a poznatky, ktoré získava v škole.

Tým vzniká veľmi dôležitá interakcia školy a rodiny v oblasti environmentálneho vzdelávania detí. K napĺňaniu edukačných úloh je potrebné deťom vytvárať dostatok podnetov k hre a edukácii vychádzajúcej z poznávania a hodnotenia prírody. Základom je hra, ktorá je prítomná vo všetkých edukačných činnostiach a pomocou ktorej dieťa získava prvotné vedomosti a znalosti o živote ľudí, ich práci a vzájomných vzťahoch a vzťahu k prírode.

K najefektívnejším metódam, v ktorých sa deti zoznamujú s okolitou prírodou je priame pozorovanie a experimentovanie. Deti tak prichádzajú do bezprostredného styku s prírodou a svojimi zmyslami sa oboznamujú s jej vlastnosťami. Možnosti uplatnenia environmentálnej výchovy v materskej škole sú veľmi široké a je len na učiteľovej tvorivosti aké metódy, postoje a ciele k danému problému zvolí.

„Deťom sa musí povedať a ukázať, že môžu vykonávať nádherné veci pre Zem. Je potrebné dať im vedomie, že môžu zmeniť a zachrániť svet“ (J. Javna, 1991, s. 13). Toto je tá správna cesta.

Zoznam bibliografických zdrojov

Kolektív autorov,; 2011 Metodika predprimárneho vzdelávania, Partizánske. 2011 ISBN: 978-80-968777-3-7

Podhájecká, M. a kol.: 2009 Edukačnými hrami poznávam svet, Prešov. 2009 ISBN: 978-80-8068-599-7

Havlínová, M.: – Vencáľková, E. – Havlová, J.:- Lacinová, I.: – Petrasová, N.:- Šprachtová, L.: a kol.:2000 Kurikulum podpory zdraví v materské škole, Praha. 2000 ISBN:80-7178-383-8

Brabenec, M.: 1989 Liečivé rastlinky, Košice. 1989 ISBN: 80-85 174-00-6

Wiegerová, A.:- Česlová, G.- Kopáčová, J.: Prírodoveda pre 2. ročník, Bratislava. 2009 ISBN: 978-80-10-01797-3

Guziová, K.: 2011 Ešte raz o predprimárnom vzdelávaní. In: Predškolská výchova, 2011, 65,č.6 ISSN 0032-7220

Kostrub, D.: a kol. 2005. Dizajn procesu výučby v materskej škole. Rokus s.r.o. 2005.ISBN: 80-89055-56

Miňová, M.: – Gmitrová, V.: – Knapíková, Z.: – Mochnáčová, H.: 2005. Environmentálna výchova v materskej škole. Rokus s.r.o. Prešov. 2005. ISBN: 80-89055-53-2

Internetové zdroje:

<http://www.infovek.sk/predmety/enviro/index.php>

<http://www.zelenaskola.sk/aktuality/environmentalna-vychova-ako-prierezova-tema-skolskeho-vzdelavacieho-programu>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Prezentácia Včela medonosná

Príloha 2 Prezentácia Strom

Príloha 3 Prezentácia Liečivé rastlinky

Príloha 4 Včelie povolania

Príloha 5 Včelia schovávačka

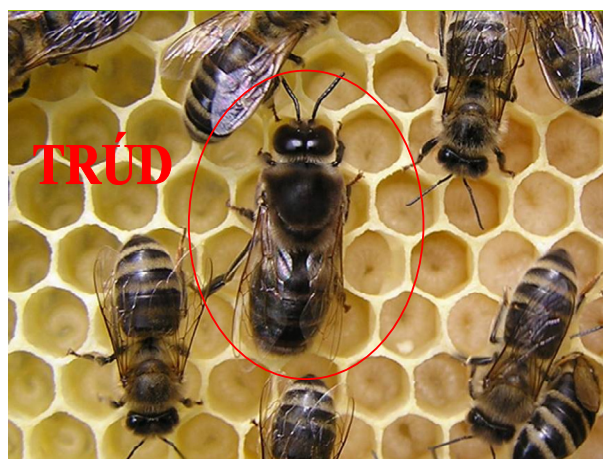
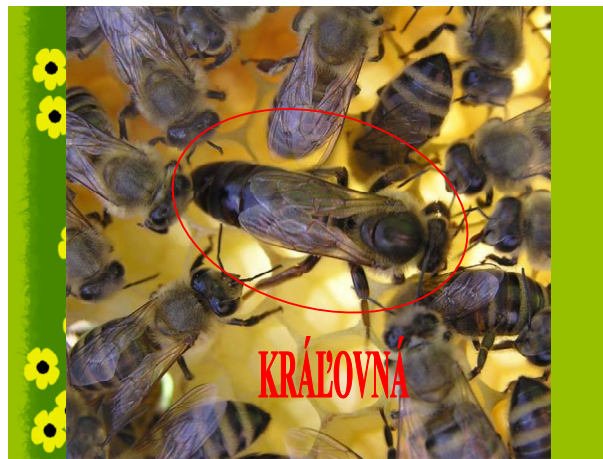
Príloha 6 Moje mesto

Príloha 7 Hrad, zámok

Príloha 8 Chcem dýchať čerstvý vzduch

Príloha 9 Les

Príloha 10 Strom

Trúd

- Je ich niekoľko sto
- oplodňujú kráľovnú

Robotnice

- zberajú neľ
- stavajú z vosku bunky
- kŕmia kráľovnú materskou kašičkou
- kŕmia larvy medcom
- strážia úľ

Najmladšie robotnice čistia úľ...

...alebo strážia úľ...

Väčšie larvy v bunkách

Kuk a už som tu

Včelie domčeky-úle

Včelári

Včelie produkty

Chráňme si stromy, chráňme si les

HÁDANKA

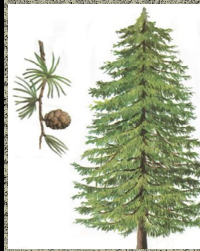
- Na jar obveseľuje
- v lete chladí
- na jeseň ozivuje
- v zime zohrieva
- CO JE TO? / strom/

Stromy poznáme

• Ihličnaté

Listnaté

Prečo si musíme chrániť stromy

DÁVAJÚ NÁM KYSLÍK

Krásne kvety, listy, plody

Drevo na rozmanité veci

Sú domovom pre zvieratá, vtáky a hmyz

Tieň pre chvíľu oddychu, lesné plody

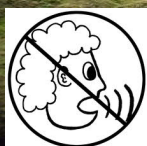

Lesy a stromy si musíme chrániť, lebo sú pľúcami Zeme

Čo v lese nesmieme robiť?

- Zakladať oheň
- Odhadzovať odpadky
- Kričať
- Trhať rastliny a listy

LIEČIVÉ RASTLINY

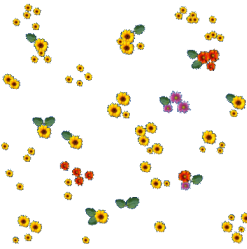

- Na lúke sú samé kvety,
- jasné slnko na ne svieta.
- Milé včielky, malé liečivé,
- sadajú si na lupienky
- Ešte milšie deti hrávajú,
- zbierajú si kvety v tráve.

Včeláková

plná tráva.

- Z jahôd bude šťava,
- z listov chutný čaj.
- Zo záhradnej jahody však listy netrhaj

Dúpava lekárska

- Púpava má žltý kvet,
- Keď odkvitne už ho niet.
- Včielky z kvetu robia med a s medom je sladší svet.
- Odkvitne kvet zostane, kľbko ako z vaty, a keď doňho fúkneš, to kľbko sa stratí

Repík lekársky

- Zastonal raz zajac v poli, že ho nôžka veľmi bolí.
- Teta sova poradila, v repiku je veľká sila.
- Ovar z vňate, stačí troška, raz-dva bude zdravá nôžka.

Rumanček pravý

- Rumanček-harmanček,
- v lete je ho plná lúka,
- Svojou krásou privoláva bielo- žlté kvety nůka.
- Liečivý je voňavý, zbierajú ho v lete, a keď čajík uvaríš, chuť nám i tete.

Podbeľ ličivý

Na lúke či pri potoku hneď vám podbeľ kvitne v oku, pozrite sa deti naň, listy vám má ako dlaň.

Žltý kvietok poznáte, listy ako v zamate.

Liečivý je kvet i list, len pre oba treba ísť.

Z podbeľu je čajík zdravý, Opuchlin aj kašľa zbaví.

Lipa veľkolistá

- Lipy, tiež už dávno, dávne u Slovákov boli známe. Rozkvitajú v júni, júli, včiel je na nich ako v uli.
- Mama, ocko aj my deti, podme zbierať z lipy kvety, nazbierame, usušíme budeže to čajú v zime. Hapčí, kýcha naša Ela, prechladla, zas ochorela!
- Nech sa potí, nech si ľahne, lipový čaj pot vyťiahne.

Breza previsnutá

- Kôru brezy bielej farby závidia im všetky stromy, preto ľudia veľmi radi sadia si ich pri svoje domy.
- Na vlasy ich šťava z kôry, pôsobí sťa živá voda, z usušených mladých lístkov čaj zas chorým zdravie dodá

Baza čierna

- Biely kvet sa v jeseni v čierne guľky premení. Mama z kvetov nápoj spravi, lahodný a pritom zdravý, z plodov kaša a aj šťava, lekvár sa zas na chlieb dáva.

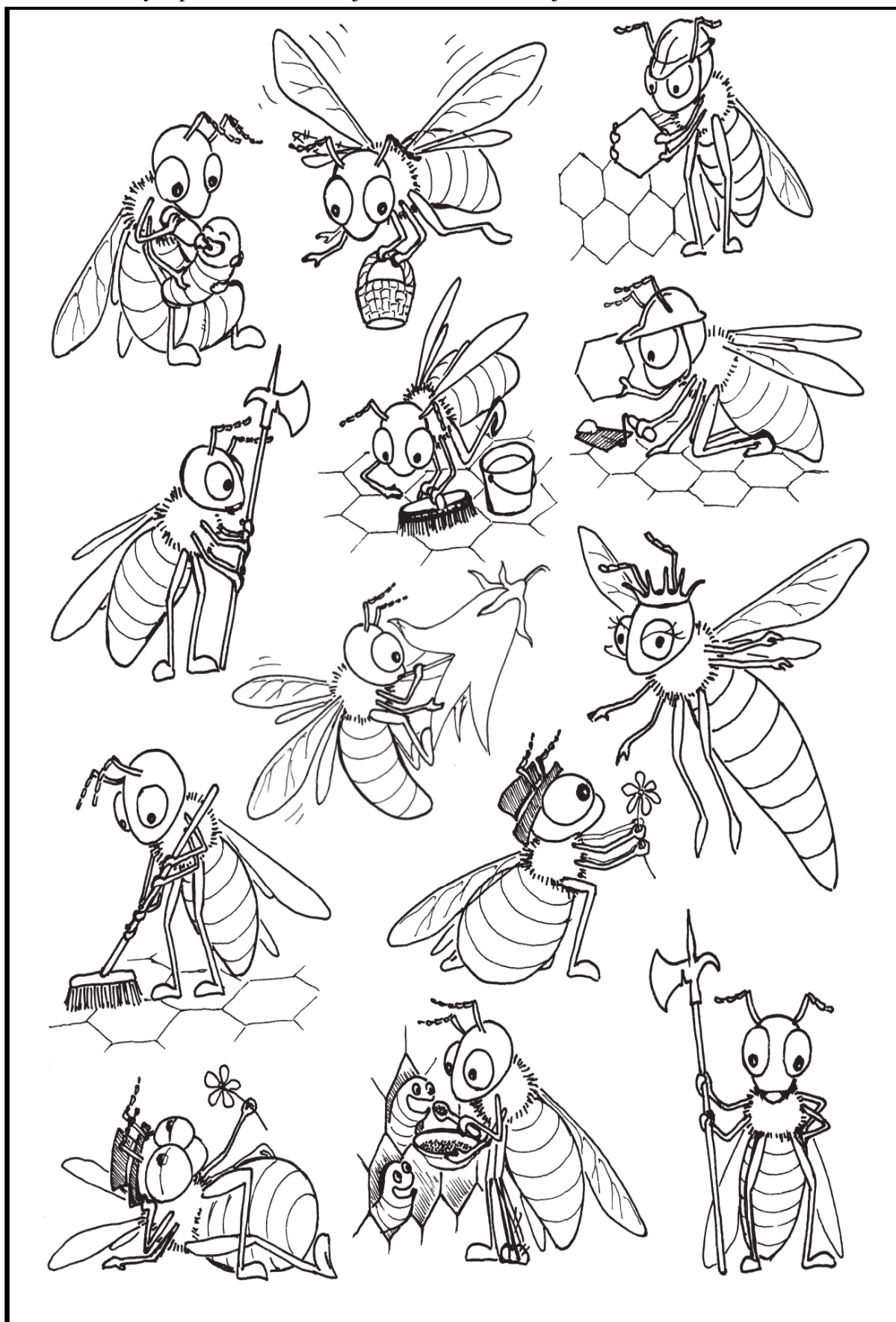

baza

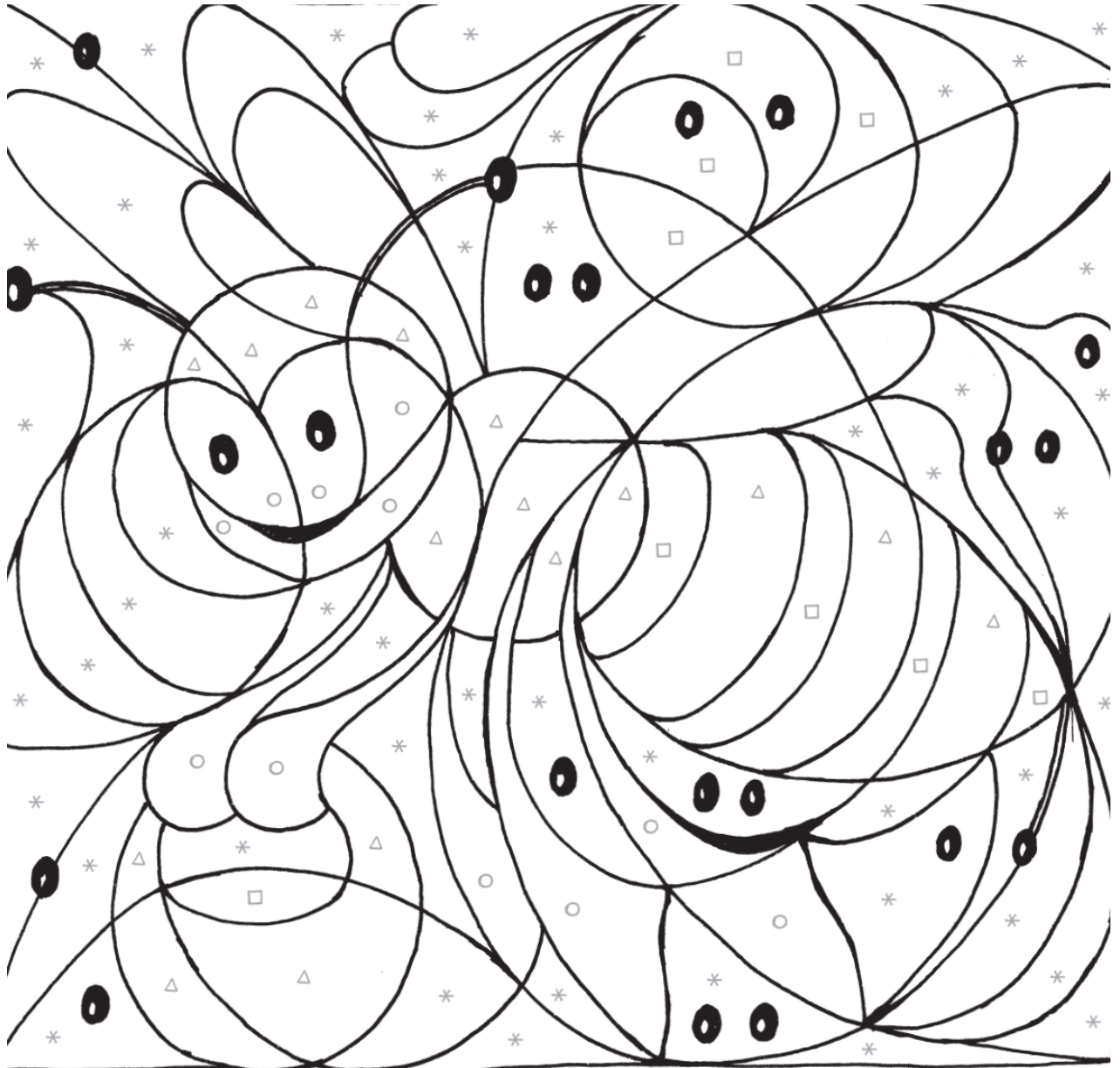

Včelie povolania:

Každá včela má svoju prácu, nájdeme tu kráľovnú, robotnice a trúčov. Spojte včielky s rovnakým povoláním. Jedna je len sama, ktorá to je?

Včelia schovávačka

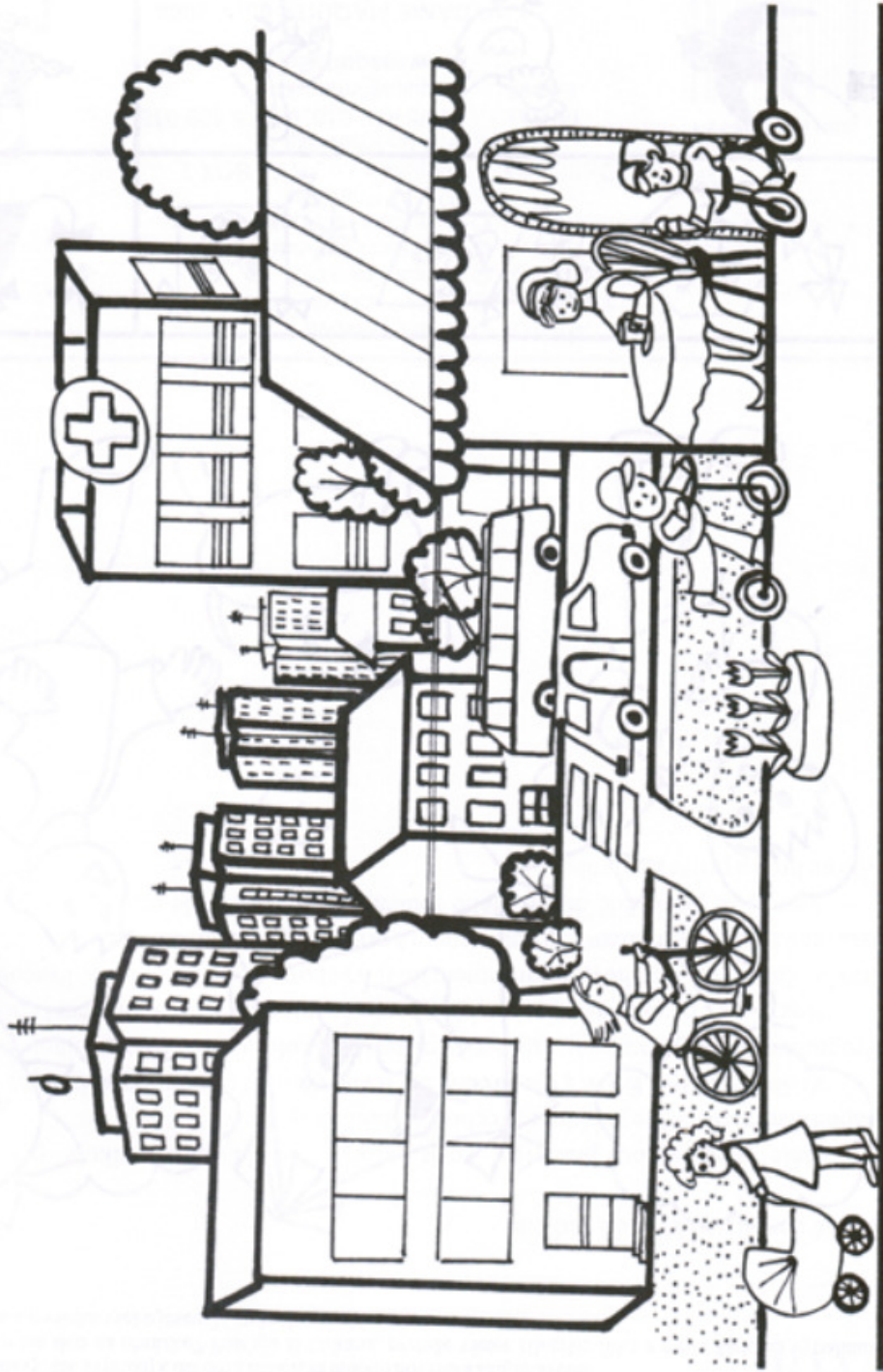

Včielka na obrázku: Ak chcete zistiť čo sa skrýva na obrázku vyfarbite políčka symbolov

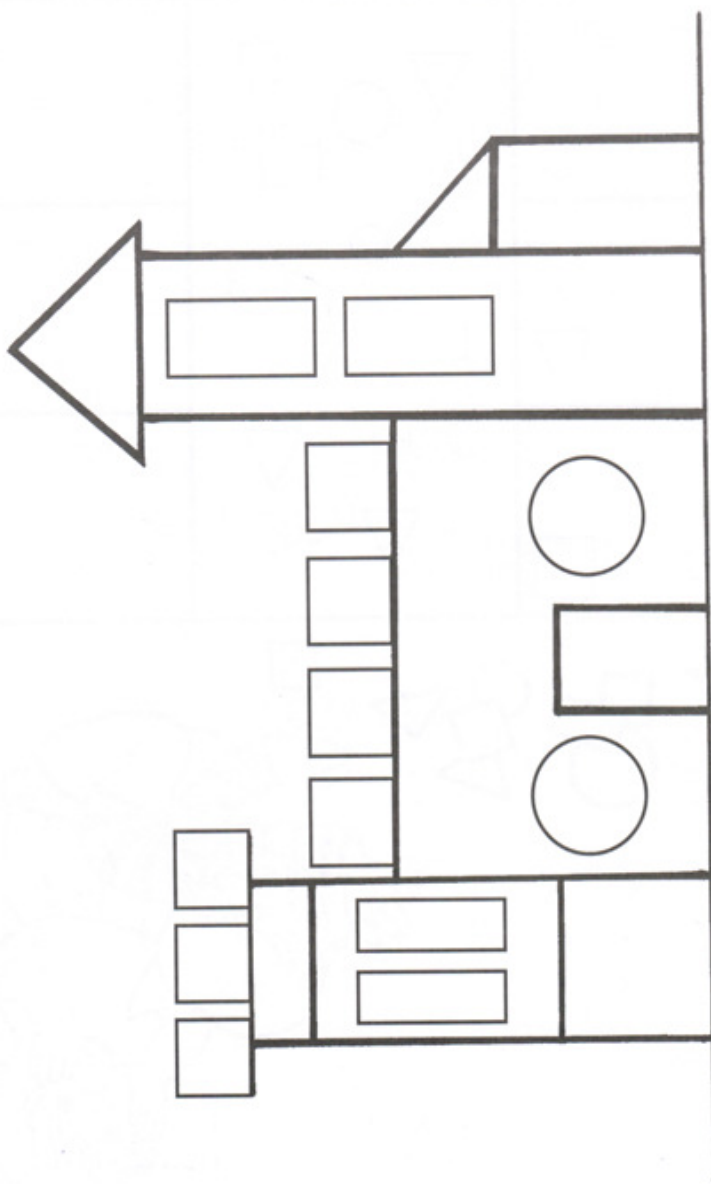
- Hnedá △
- Oranžová ○
- Žltá □
- modrá
príloha *

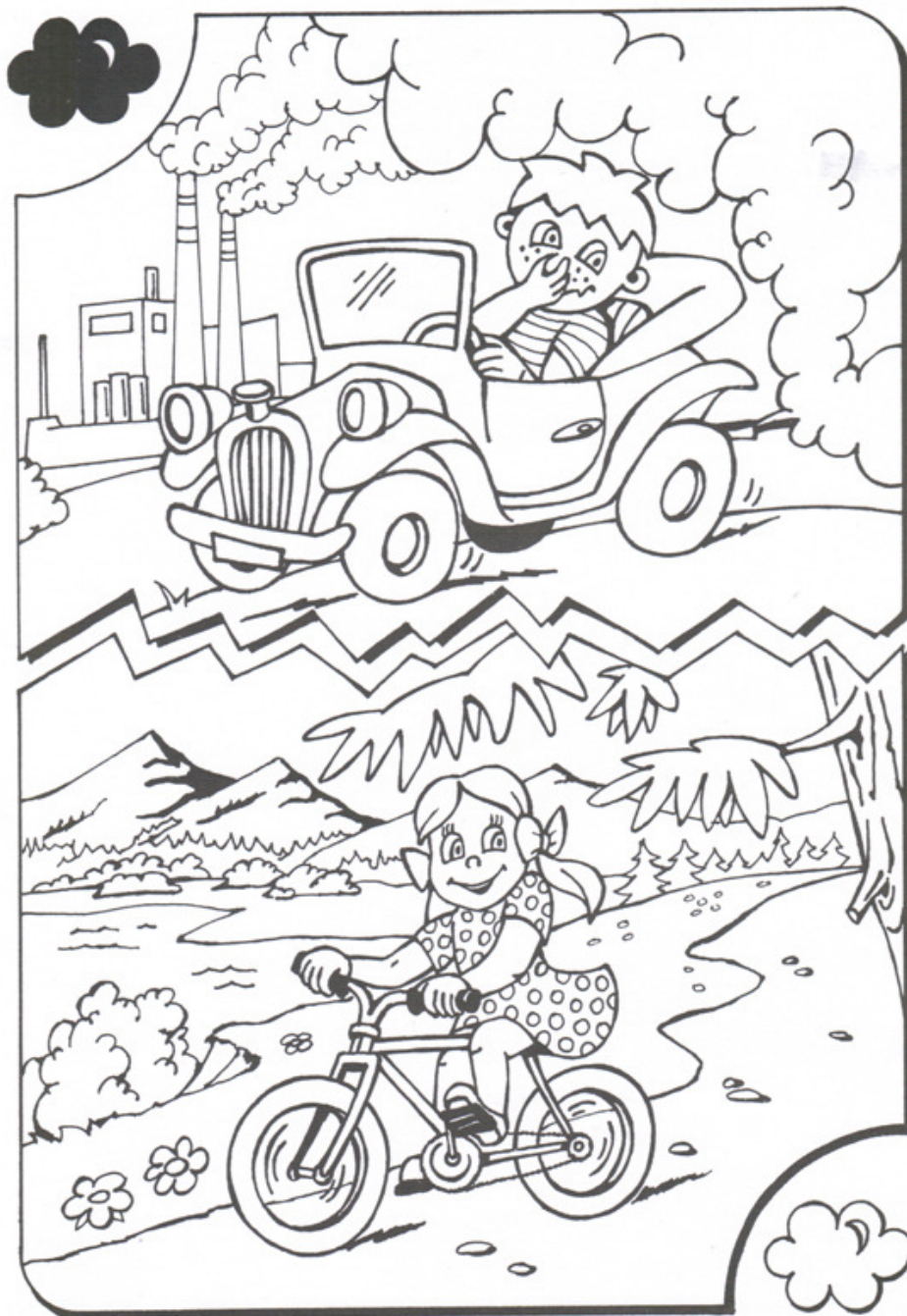
MOJE BYDLISKO - MESTO

Povedz, koľko máš rokov a ako sa voláš. Vieš, kde bývaš? Ako sa volá tvoje mesto alebo dedina? Aké dôležité budovy sú v tvojom meste? Aké zvieratka môžeme chovať v meste a aké na dedine? Kam by si zaviedol niekoho, kto nepozná mesto, v ktorom bývaš? Vieš, prečo sa učíme svoju adresu? Opiš svoj dom.

Vyfarbi si geometrické tvary:
△ - červenou, □ - modrou, ○ - žltou, □ - zelenou. Vyhľadaj ich na zámku a vyfarbi tvary pozadovanou farbou.

· ZV-14 ·

Maliar spravil na druhom obrázku sedem chýb. Nájdi ich!

· ZV-16 ·

Dokresli obrázek stromu.

